DISPUTATIO DECIMA

De Infinito,

Post tractationem de Continuo consultò sequitur proposita disputatio de infinito ; finitas enim , & infinitas propriè magnitudini , & continuò conveniunt , & cùm præced. disput. sanctum sit , partes continui proportionales esse infinitas tantùm sincategorematicè , & in potentia , non autem categorematicè , & in actu , hic necessariò differendum erat de natura utriusque infiniti , ut hinc adhuc magis innotescat , quam rationabiliter id ibi statutum sit , & quidem etiam Arist. ipse in hujus rei gratiam tract. de Inf. 3. Physic. instituit , ut protestatur text. 24. dicens , quoniam naturalis scientia est circa magnitudines, & motum, & tempus, quorum unumquodque necesse est, aut infinitum, aut finitum esse, conveniens utique erit de natura pertractantem speculari de Infinito.

QUÆSTIO PRIMA.

De natura Infiniti , & ejus affectionibus ,

1 QUantùm spectat ad quid nominis ; Infinitum est id , quod caret fine , vel termino , undè si consideretur secundùm id , quod significat , dicit quid positivum , & connotat negationem finis , ac termini in tali positivo repertam : si verò consideretur secundùm id , per quod explicatur à nobis , negationem præfert finis , ac termini , connotando illud positivum , quod tali termino caret , quare esto infinitas à parte rei quoad significatum nominis videatur significare negationem limitis , & termini , dicitur enim infinitum , quod non est finitum , seu quod fine caret , extendendo rationem finis ad terminum , quo aliquid finitur ; non tamen inde deduci debet , infinitatem quoad significatum rei acceptam , ideò ut à parte rei est aliquid in re modificans ejus entitatem , esse puram negationem finitis , ac finis , ita colligitur ex Scot. quol. 6. B. & E. in hunc modum loquente de infinitate Dei . Sicut verò res multis modis finitæ intelliguntur , ac limites habere , scilicet , quoad perfectionem essentiæ , intensionem , extensionem , numerum , & durationem , ita etiam concipi potest aliquid esse infinitum in essentia, intensione, extensione, numero, & duratione. Rursus quia rem creare termino , & fine potest intelligi dupliciter , vel extrinsecè tantùm , ita quòd determinari non possit , quanta sit alicujus rei perfectio , vel extensio , aut duratio , nec alicujus numeri , quanta sit multitudo , sed solùm , quod magnitudo illa , vel multitudo non est tanta , quin adhuc sit major ; vel intrinsecè , ita quòd intrinsecè infinitatem attingat , & asseri possit , quòd illius rei extensio , aut perfectio , vel plurium multitudo sit simpliciter infinita , & in supremo gradu ita quod nequeat esse major, hinc duplex cogitari potest in infinitum in essentia , quantitate , & qualitate , categorematicum , seu in actu , syncathegorematicum , seu in potentia, illud constituitur in esse per carentiam finis intrinsecam , & istud per extrinsecam solùm , & utriusque natura hic explicanda est , deindè utriusque affectiones .

ARTICULUS PRIMUS.

Quid sit infinitum categorematicum , & syncategorematicum .

2 DEfinit Arist. 3. Physicor. text. 62. & 63. infinitum quòd sit , *cujus semper est aliquid extra accipere* , sed dubium est , cui infinito conveniat hæc definitio , Vasq. 1. p. disp. 26. c. 3. nu. 29. inquit , Arist. ibi definire infinitum categor. & in actu . Scotus quol. 5. §. *De primo &c.* docet esse illam definitionem infiniti syncategorematici , seu in potentiam , sequuntur Canon. 3. Physi. qu. 3. art. 1. Bargius 1. d. 3. q. 1. §. *Adtertium dico &c.* Parisiens. 3. Physi. qu. 2. collat. p. Durand. 1. d. 23. q. 2. Alber. t. 2. corol. 6 in Prædic. quant. dub. 4. qu. 3. & citantur Aver. Burl. & Vicomer. in eum textum . Alii tandem putant, hanc definitionem esse communem utrique infinito , & convenire illis secundùm rationem communem infinitatis, licèt non secundum rationes proprias, ita significare videntur Simpl. Them. Philop. & D. Tho. in eum textum, & tenent Ferr. 3. Physi. q. 3. not. 1. & Amic. tract. 18. q. 1. dub. 3. art. 2.

Dicendum tamen est cum Scoto , & Canon. citat. præfatam definitionem convenire infinito syncathegor. tantum : probat hanc Concl. Doctores ex his , quæ habet ibi Philos. de Infinito ab ipso descripto , ait enim, quod sicut illud infinitum habet esse in fieri , & in potentia , ita etiam habet rationem partis , & non totius , habet rationem incompleti , & imperfecti , sed hæc de infinito categor. intelligi non possunt , quia cùm secundùm omnes suas partes sit positum , & nihil desit spectans ad gradum infinitatis ejus , habet rationem totius perfecti , & completi , ergo definit ibi infinitum syncategorematicum , id enim quia non ponitur in actu secundùm omnes sui partes , ita quòd extra nihil remaneat spectans ad gradum infinitatis ejus , benè dicitur habere rationem partis , & incompleti , quia semper fieri potest additio , vel numerorum in quantitate discreta , vel partium in continua . Deindè probatur ex processu Arist. ibi , cùm enim text. 62. posuisset definitionem infiniti traditam ab antiquis , quòd sit *id , cujus nihil est extra* , hanc postea definitionem impugnat tex. 63. & seq. dicens , hanc definitionem potius esse totius , quam infiniti, probat etiam contra antiquos non dari infinitum in actu , quod ipsi definiebant , sed tantùm in potentia , & postquam id probavit , tandem deducit , infinitum esse id , cujus semper est aliquid extra accipere , ergo definit ibi tantum infinitum in potentia .

3 Denique si hæc definitio exponatur , ut vulgò solet , ita quòd *ly cujus* referatur ad partes tantum , & sensus sit , infinitum esse id , cujus semper est aliquid extra , hoc est quod habet partes in tanta copia , ut quacumq; parte accepta , extra illam , vel ultra illas semper accipi possit alia , sanè si in hoc sensu explicetur , convenit hæc definitio utrique infinito , utrumque enim est id , cujus semper est aliquid extra accipere , sivè enim sit categorematicum, sivè syncathegorem. dum accepto sit successivè , seu per partem post partem , semper aliquid manet accipiendum , quia nunquam exhauriri possunt. Sed hæc expositio non est integra , esto enim ly *cujus* referri debeat ad partes modo exposito , adhuc tamen, ut nota Doctor , referri debet ad totum , nam in constructione refertur ad ly *id*, quod utique significat ipsum totum infinitum , de quo prædicatur in recto , ita quod integer sensus definitionis sit iste; infinitum est id , cujus semper est aliquid extra , idest , quod habet tantam partium copiam , ut quacumque parte accepta , semper ultra illam sit aliam accipere , sed hoc non obstante, adhuc extra totum ipsum aliquid remaneat spectans ad gradum , & ordinem infinitatis ejus ; Sic autem explicando cum Doctore definitionem allatam, certè infinito categor. applicari non potest , nam de ratione istius est , ut extra illud nihil penitus remaneat , spectans ad gradum infinitatis ejus, nam magnitudo sic infinita dicitur , extra quam alia magnitudo reperiri non potest , infinita hominum multitudo , extra quam nec unus homo potest reperiri .

Ex hac verò definitione infiniti syncathegorematici , & in potentia sic explicata facilè deducitur , inquit Doctor quol. cit. definitio infiniti cathegorematici , & in actu , & erit illa tradita ab antiquis , si rectè intelligatur , infinitum est *id , cujus nihil est extra* , idest cui non solùm nihil deest eorum , quæ spectant ad constitutionem ejus , sed extra quod nihil penitus remanet in illo gradu , & ordine ; undè tale infinitum in actu , ait Scot. verè esse totum , & verè perfectum totum , quia nihil sui esset extra ; perfectum , quia nihil sibi deesset in illo gradu , & ordine , undè nihil posset addi secundùm rationem quantitatis, tum quia tanta esset in actu illa quantitas , quanta esse in potentia ; tum quia tunc posset excedi ,quod est contra rationem talis infiniti , & hoc in sensu etiam explicat , & retinet Aversa q. 24. sect. 1. definitionem antiquorum ab Arist. rejectam ; Canon. verò cit. definit Infinitum in actu cum Arist. 1. Cœl. 130. quod sit *id , quo non est majus , nec esse potest* .

Verum ex definitionibus allatis orta est alia gravis difficultas ; cùm enim ex vi illarum non discernantur hæc duo infinita , nisi ratione actualitatis ; & potentialitatis ; hinc , aliqui dixerunt, hæc duo genera infinitorum non differre in extensione , sivè continua , sivè discreta , sed tantum in modo essendi potentiali , vel actuali , eo quod multitudo , vel magnitudo syncathegorematicè infinita includit actum permixtum potentiæ , atque adeò habent modum essendi imperfectum , & incompletum , nam quæcumque ex ea multitudine existunt , sunt simpliciter finita ; infinitudo verò categorem. dicit actualitatem , & simultatem omnium suarum partium ; ex quo duo, deducunt , unum est , infinitatem syncategorematicè statui non posse in rebus actualibus , eò quia abstrahi nequit à potentia ad existendum secundùm multas sui partes indeterminatas : alterum est , quòd si per impossibile simul acciperentur , & ponerentur in actu partes omnes infiniti syncategorem. tunc multitudo illa fieret categorematicè infinita , quia hæc duo infinitorum genera non differunt in ipsa multitudine , vel magnitudine , sed in modo essendi ipsius , ita loquuntur omnes illi auctores , qui disputat. præced. quæst. 2. artic. 3. ponebant in continuo partes proportionales actu infinitas , eò quia singulæ actu sunt in continuo , & nulla illarum est in potentia ad existendum . Et hanc sententiam expressè tenuit Doctor quol. citat. dum ex commutatione rationis infiniti in potentia in rationem infiniti , in actu in quantitate deducit definitionem ejus, inquit enim Doctor. *Si semper crescerot quantitas infiniti per acceptionem partis post partem , & imaginaremur omnes partes acceptibiles esse simul acceptas , & simul remanere , haberemus infinitam quantitatem in actu , quia tanta esset in actu , quanta esset in potentia* , clariùs adhuc id expressit Doctor 1. dist. 2. quæstion. 2. §. *Ostenso proposito , &c.* dum inquit , *quæcumque sunt infinita in potentia ita quòd accipiendo alterum post alterum , nullum poterunt habere finem , illa omnia , si simul actu sunt , sunt infinita actu* , hunc demum dicendi modum sequantur quicumque tenent , multitudinem infinitam syncathegorematicè rerum possibilium secundùm existentiam realeam esse cathegorematicè in cognitione divina ob simultaneam , & actualem existentiam objectivam , quæ videtur fuisse mens Scoti. loc. ultimum citat. & tenent Ruvius tractat. de Inf. quæst. 2. Murcia 3. Physi. disput. 2. quæstion. uit. Granat. 1. p. qu. 14. tract. 2. , & Gonz. disp. 42. & alii .

4 Adhuc tamen dicendum est , hæc duo infinitorum genera inter se differre , non solùm in modo essendi potentiali , vel actuali , sed etiam in extensione ipsa , sivè continua , sivè discreta , ita quod si omnes infiniti sincathegor. partes simul ponerentur , & in actu adhuc multitudo illa syncathegorematicè infinita dici deberet, & non cathegorematicè : Concl. hæc conformis est statutis de continui partibus præced. disp. & est non minùs expressè Doctoris 2. Met. quæst. 6. §. *Ad rationes &c.* ubi in solutione argumenti de animabus hominum posita generatione perpetua ; quo probabatur infinitum in actu ait , *quod si omnes animæ humanæ , quæ fuerunt posita generatione perpetua à parte ante , sivè si omnes partes in potentia in magnitudine essent , quod non essent infinita actu connungendo infinitatem cum actu , undè forte posset concedi , quod actu essent infinita in potentia , quia in potentia accipiendo unam animam post aliam , quia aliter non competebat eis infinitas , sed non essent infinita actu , quia non sunt tot , quin plures possint esse , infinita in actu tot sunt , quod non possunt plura inconvertibilia esse* , & paulò infra rursus ait , quòd successivè infinita , si essent simul , non essent infinita,vel si essent tot homines simul , quot fuerunt successivè , non essent infiniti actu , quia infiniti fuerunt in accipiendo, & in potentia , ideo numquam sequitur ex illis , si essent simul , infinitas actualis , quia alterius rationis sunt infinitas actualis, & potentialis , ideo ex infinitate potentiali nunquam potest concludi infinitas actualis ; Amplectitur Tromb. hanc doctrinam tractat. de Plurif. Anim. controv. 3. Averr. artic. 2. par. 2. in solut. ad 6. de multitudine infinita animarum ait enim , quod amissa mundi æternitate , & animarum immortalitate , nunc non forent , nisi infinitæ animæ syncathegorematicè, & explicant propositionem illam Doct. 1. dist. 2. q. 2. quæcumque sunt infinita in potentia , sic quod accipiendo alterum post alterum nunquam possunt habere finem , si simul actu sunt , sunt actu infinita , ait Trombeta , quod ly actu , vel potest determinare ly sunt , vel ly infinita , & in primo sensu vera est major , quia illa , quæ erant infinita accipiendo alterum post alterum modo simul actu sunt , & existunt , sed in secundo sensu est falsa , quia infinitas actualis , & potentialis sunt alterius rationis , & ex una non potest sequi alia , & in primo sensu , inquit , intelligi debere Doctorem , quia juxta hunc sensum adhuc concludit intentum , infinitatem scilicet divini intellectus , & in hunc sensum etiam videtur eum exponere ibi Tataret. & posset etiam exponi quolib. 5. licèt ægrè hanc expositionem ibi recipiat , quia ingenuè eo loco ex simultate partium infiniti in potentia concludit infinitam in actu , undè expeditius ad hæc Scoti loca dici posset , quòd sicut ipse varius fuit in hac materia de infinito , nec unquam expresse se determinavit , ut benè notat P. Cavellus in Metaph. Scot. libr. 2. quæstion. 6. Scol. 1. & 2. ita variè variis in locis locutus est .

5 Hæc autem conclusio , quam tenet Albertin. tom. 2. de Prædicam. quant. disp. 4. quæst. 2. & Aversa quæst. 22. sect. 8. ad 3. Prob. primò , quia ut disp. præced. qu. 2. art. 6. ad 4. præcindendo ab omni actualitate , & potentialitate objectiva , adhuc hæc duo infinitorum genera inter se differunt , atque adeò habent modum essendi imperfectum , & incompletum , nam quæcumque ex ea multitudine existunt , sunt simpliciter finita ; infinitudo verò categorem. dicit actualitatem , & simultatem omnium suarum partium ; ex quo deducunt , unum est , infinitatem syncategorematicè statui non posse in rebus actualibus , eò quia abstrahi nequit à potentia ad existendum secundùm multas sui partes indeterminatas : alterum est , quòd si per impossibile simul acciperentur , & ponerentur in actu partes omnes infiniti syncategorem. tunc multitudo illa fieret categorematicè infinita , quia hæc duo infinitorum genera non differunt in ipsa multitudine , vel magnitudine , sed in modo essendi ipsius , ita loquuntur omnes illi auctores , qui disputat. præced. quæst. 2. artic. 3. ponebant in continuo partes proportionales actu infinitas , eò quia singulæ actu sunt in continuo , & nulla illarum est in potentia ad existendum . Et hanc sententiam expressè tenuit Doctor quol. citat. dum ex commutatione rationis infiniti in potentia in rationem infiniti , in actu in quantitate deducit definitionem ejus, inquit enim Doctor. *Si semper crescerot quantitas infiniti per acceptionem partis post partem , & imaginaremur omnes partes acceptibiles esse simul acceptas , & simul remanere ,*

remanere , haberemus infinitam quantitatem in actu , quia tanta esset in actu , quanta esset in potentia , clariùs adhuc id expressit Doctor 1. dist. 2. quæstion. 2. §. *Ostenso proposito , &c.* dum inquit , *quæcumque sunt infinita in potentia ita quòd accipiendo alterum post alterum , nullum poterunt habere finem , illa omnia , si simul actu sunt , sunt infinita actu* , hunc demum dicendi modum sequantur quicumque tenent , multitudinem infinitam syncathegorematicè rerum possibilium secundùm existentiam realeam esse cathegorematicè in cognitione divina ob simultaneam , & actualem existentiam objectivam , quæ videtur fuisse mens Scoti. loc. ultimum citat. & tenent Ruvius tractat. de Inf. quæst. 2. Murcia 3. Physi. disput. 2. quæstion. uit. Granat. 1. p. qu. 14. tract. 2. , & Gonz. disp. 42. & alii .

4 Adhuc tamen dicendum est , hæc duo infinitorum genera inter se differre , non solùm in modo essendi potentiali , vel actuali , sed etiam in extensione ipsa , sivè continua , sivè discreta , ita quod si omnes infiniti sincathegor. partes simul ponerentur , & in actu adhuc multitudo illa syncathegorematicè infinita dici deberet, & non cathegorematicè : Concl. hæc conformis est statutis de continui partibus præced. disp. & est non minùs expressè Doctoris 2. Met. quæst. 6. §. *Ad rationes &c.* ubi in solutione argumenti de animabus hominum posita generatione perpetua ; quo probabatur infinitum in actu ait , *quod si omnes animæ humanæ , quæ fuerunt posita generatione perpetua à parte ante , sivè si omnes partes in potentia in magnitudine essent , quod non essent infinita actu connungendo infinitatem cum actu , undè forte posset concedi , quod actu essent infinita in potentia , quia in potentia accipiendo unam animam post aliam , quia aliter non competebat eis infinitas , sed non essent infinita actu , quia non sunt tot , quin plures possint esse , infinita in actu tot sunt , quod non possunt plura inconvertibilia esse* , & paulò infra rursus ait , quòd successivè infinita , si essent simul , non essent infinita,vel si essent tot homines simul , quot fuerunt successivè , non essent infiniti actu , quia infiniti fuerunt in accipiendo, & in potentia , ideo numquam sequitur ex illis , si essent simul , infinitas actualis , quia alterius rationis sunt infinitas actualis, & potentialis , ideo ex infinitate potentiali nunquam potest concludi infinitas actualis ; Amplectitur Tromb. hanc doctrinam tractat. de Plurif. Anim. controv. 3. Averr. artic. 2. par. 2. in solut. ad 6. de multitudine infinita animarum ait enim , quod amissa mundi æternitate , & animarum immortalitate , nunc non forent , nisi infinitæ animæ syncathegorematicè, & explicant propositionem illam Doct. 1. dist. 2. q. 2. quæcumque sunt infinita in potentia , sic quod accipiendo alterum post alterum nunquam possunt habere finem , si simul actu sunt , sunt actu infinita , ait Trombeta , quod ly actu , vel potest determinare ly sunt , vel ly infinita , & in primo sensu vera est major , quia illa , quæ erant infinita accipiendo alterum post alterum modo simul actu sunt , & existunt , sed in secundo sensu est falsa , quia infinitas actualis , & potentialis sunt alterius rationis , & ex una non potest sequi alia , & in primo sensu , inquit , intelligi debere Doctorem , quia juxta hunc sensum adhuc concludit intentum , infinitatem scilicet divini intellectus , & in hunc sensum etiam videtur eum exponere ibi Tataret. & posset etiam exponi quolib. 5. licèt ægrè hanc expositionem ibi recipiat , quia ingenuè eo loco ex simultate partium infiniti in potentia concludit infinitam in actu , undè expeditius ad hæc Scoti loca dici posset , quòd sicut ipse varius fuit in hac materia de infinito , nec unquam expresse se determinavit , ut benè notat P. Cavellus in Metaph. Scot. libr. 2. quæstion. 6. Scol. 1. & 2. ita variè variis in locis locutus est .

5 Hæc autem conclusio , quam tenet Albertin. tom. 2. de Prædicam. quant. disp. 4. quæst. 2. & Aversa quæst. 22. sect. 8. ad 3. Prob. primò , quia ut disp. præced. qu. 2. art. 6. ad 4. præcindendo ab omni actualitate , & potentialitate objectiva , adhuc hæc duo infinitorum genera inter se differunt , atque adeò habent modum essendi imperfectum , & incompletum , nam quæcumque ex ea multitudine existunt , sunt simpliciter finita ; infinitudo verò categorem. dicit actualitatem , & simultatem omnium suarum partium ; ex quo deducunt , unum est , infinitatem syncategorematicè statui non posse in rebus actualibus , eò quia abstrahi nequit à potentia ad existendum secundùm multas sui partes indeterminatas : alterum est , quòd si per impossibile simul acciperentur , & ponerentur in actu partes omnes infiniti syncategorem. tunc multitudo illa fieret categorematicè infinita , quia hæc duo infinitorum genera non differunt in ipsa multitudine , vel magnitudine , sed in modo essendi ipsius , ita loquuntur omnes illi auctores , qui disputat. præced. quæst. 2. artic. 3. ponebant in continuo partes proportionales actu infinitas , eò quia singulæ actu sunt in continuo , & nulla illarum est in potentia ad existendum . Et hanc sententiam expressè tenuit Doctor quol. citat. dum ex commutatione rationis infiniti in potentia in rationem infiniti , in actu in quantitate deducit definitionem ejus, inquit enim Doctor. *Si semper crescerot quantitas infiniti per acceptionem partis post partem , & imaginaremur omnes partes acceptibiles esse simul acceptas , & simul remanere , haberemus infinitam quantitatem in actu , quia tanta esset in actu , quanta esset in potentia* , clariùs adhuc id expressit Doctor 1. dist. 2. quæstion. 2. §. *Ostenso proposito , &c.* dum inquit , *quæcumque sunt infinita in potentia ita quòd accipiendo alterum post alterum , nullum poterunt habere finem , illa omnia , si simul actu sunt , sunt infinita actu* , hunc demum dicendi modum sequantur quicumque tenent , multitudinem infinitam syncathegorematicè rerum possibilium secundùm existentiam realeam esse cathegorematicè in cognitione divina ob simultaneam , & actualem existentiam objectivam , quæ videtur fuisse mens Scoti. loc. ultimum citat. & tenent Ruvius tractat. de Inf. quæst. 2. Murcia 3. Physi. disput. 2. quæstion. uit. Granat. 1. p. qu. 14. tract. 2. , & Gonz. disp. 42. & alii .

4 Adhuc tamen dicendum est , hæc duo infinitorum genera inter se differre , non solùm in modo essendi potentiali , vel actuali , sed etiam in extensione ipsa , sivè continua , sivè discreta , ita quod si omnes infiniti sincathegor. partes simul ponerentur , & in actu adhuc multitudo illa syncathegorematicè infinita dici deberet, & non cathegorematicè : Concl. hæc conformis est statutis de continui partibus præced. disp. & est non minùs expressè Doctoris 2. Met. quæst. 6. §. *Ad rationes &c.* ubi in solutione argumenti de animabus hominum posita generatione perpetua ; quo probabatur infinitum in actu ait , *quod si omnes animæ humanæ , quæ fuerunt posita generatione perpetua à parte ante , sivè si omnes partes in potentia in magnitudine essent , quod non essent infinita actu connungendo infinitatem cum actu , undè forte posset concedi , quod actu essent infinita in potentia , quia in potentia accipiendo unam animam post aliam , quia aliter non competebat eis infinitas , sed non essent infinita actu , quia non sunt tot , quin plures possint esse , infinita in actu tot sunt , quod non possunt plura inconvertibilia esse* , & paulò infra rursus ait , quòd successivè infinita , si essent simul , non essent infinita,vel si essent tot homines simul , quot fuerunt successivè , non essent infiniti actu , quia infiniti fuerunt in accipiendo, & in potentia , ideo numquam sequitur ex illis , si essent simul , infinitas actualis , quia alterius rationis sunt infinitas actualis, & potentialis , ideo ex infinitate potentiali nunquam potest concludi infinitas actualis ; Amplectitur Tromb. hanc doctrinam tractat. de Plurif. Anim. controv. 3. Averr. artic. 2. par. 2. in solut. ad 6. de multitudine infinita animarum ait enim , quod amissa mundi æternitate , & animarum immortalitate , nunc non forent , nisi infinitæ animæ syncathegorematicè, & explicant propositionem illam Doct. 1. dist. 2. q. 2. quæcumque sunt infinita in potentia , sic quod accipiendo alterum post alterum nunquam possunt habere finem , si simul actu sunt , sunt actu infinita , ait Trombeta , quod ly actu , vel potest determinare ly sunt , vel ly infinita , & in primo sensu vera est major , quia illa , quæ erant infinita accipiendo alterum post alterum modo simul actu sunt , & existunt , sed in secundo sensu est falsa , quia infinitas actualis , & potentialis sunt alterius rationis , & ex una non potest sequi alia , & in primo sensu , inquit , intelligi debere Doctorem , quia juxta hunc sensum adhuc concludit intentum , infinitatem scilicet divini intellectus , & in hunc sensum etiam videtur eum exponere ibi Tataret. & posset etiam exponi quolib. 5. licèt ægrè hanc expositionem ibi recipiat , quia ingenuè eo loco ex simultate partium infiniti in potentia concludit infinitam in actu , undè expeditius ad hæc Scoti loca dici posset , quòd sicut ipse varius fuit in hac materia de infinito , nec unquam expresse se determinavit , ut benè notat P. Cavellus in Metaph. Scot. libr. 2. quæstion. 6. Scol. 1. & 2. ita variè variis in locis locutus est .

5 Hæc autem conclusio , quam tenet Albertin. tom. 2. de Prædicam. quant. disp. 4. quæst. 2. & Aversa quæst. 22. sect. 8. ad 3. Prob. primò , quia ut disp. præced. qu. 2. art. 6. ad 4. præcindendo ab omni actualitate , & potentialitate objectiva , adhuc hæc duo infinitorum genera inter se differunt , atque adeò habent modum essendi imperfectum , & incompletum , nam quæcumque ex ea multitudine existunt , sunt simpliciter finita ; infinitudo verò categorem. dicit actualitatem , & simultatem omnium suarum partium ; ex quo deducunt , unum est , infinitatem syncategorematicè statui non posse in rebus actualibus , eò quia abstrahi nequit à potentia ad existendum secundùm multas sui partes indeterminatas : alterum est , quòd si per impossibile simul acciperentur , & ponerentur in actu partes omnes infiniti syncategorem. tunc multitudo illa fieret categorematicè infinita , quia hæc duo infinitorum genera non differunt in ipsa multitudine , vel magnitudine , sed in modo essendi ipsius , ita loquuntur omnes illi auctores , qui disputat. præced. quæst. 2. artic. 3. ponebant in continuo partes proportionales actu infinitas , eò quia singulæ actu sunt in continuo , & nulla illarum est in potentia ad existendum . Et hanc sententiam expressè tenuit Doctor quol. citat. dum ex commutatione rationis infiniti in potentia in rationem infiniti , in actu in quantitate deducit definitionem ejus, inquit enim Doctor. *Si semper crescerot quantitas infiniti per acceptionem partis post partem , &*

tem post partem infinito categorem. convenire posset , tamen propriè convenit solùm infinito syncathegor. quia hic est modus infinitatis ejus proprius , ut docet Scot. 1. dist. 3. quæst. 1. ad tertium principale .

6 Deindè in hoc differunt hæc duo infinitorum genera , quod cathegorem. attingit infinitatem intrinsecè , sync. thegorem. verò solùm extrinsecè , ita quod de illo verificari potest multitudo , vel magnitudo in supremo gradu, quod nimirum tanta sit , quod nequeat esse major , de isto autem non , sed benè omne id , quod est infra infinitatem , eo modo , quo dicimus , quòd si una potentia possit attingere calorem , ut quatuor ; altera verò non , sed omnem alium , qui est infra calorem , ut quatuor , prima potentia attingi intrinsecè calorem ut quatuor , secunda extrinsecè solùm , ergo sic per impossibile infinitum syncathegorematicum poneretur in actu, non indè fieret cathegorem. quia poneretur in actu sicuti est , atque ita etiam in actu positum solùm extrinsecè esset infinitum , quatenus numquam assignari posset ejus ultima pars , nec tamen unquam possent dici partes eius in suprema , & maxima multitudine; Probatur assumptum , quia alioquì non admittendo statum in speciebus , posset à Deo creari creatura infinitè perfecta , & in divisione continui posset deveniri ad aliquam minimam partem , & indivisibilem , & in velocitate motus maiori , & maiori posset deveniri ad velocitatem instantaneam , quæ motui locali repugnat ; cùm ergo hæc omnia implicent , dicendum est , processum syncathegor. quam attingere posse infinitatem intrinsecè , & ideò si per impossibile omnes creaturæ possibiles ponerentur in actu , nulla foret infinitè perfecta , quia nulla talis est possibilis , & tunc non poneretur à parte rei , nisi quod est possibile ; pariter si tota motus velocitas possibilis poneretur in actu , nullus motus localis adhuc esset instantaneus, quia nullus talis est possibilis .

Si dicatur, ex hypothesi impossibili , quod infinitum syncathegorematicè ponatur totum in actu , sequi hoc aliud impossibile , quod intrinsecè attingat infinitatem . Contra , ex hypothesi impossibili non sequitur per locum intrinsecum impossibile quodcumque , sed illud tantum , quod necessariam habet connexionem cum tali hypothesi , ut v. gr. ex eo , quod lapis est animal , sequitur quoque , ipsum fore sensitivum , non tamen quod non sit corporeus, ergo in proposito ex eo , quod infinitum syncathegorem. sit totum simul , sequitur esse simul , quæ non sunt compossibilia , non tamen esse plura , vel pauciora , & ex illa hypothesi sequitur compossibilitas partium talis infiniti , non autem pluralitas , & hujus ratio est , quia multitudo variari non potest , nisi varietur principium multitudinis , quod est differentia specifica , vel individualis, sed existentia à parte rei non est tale principium , cùm supponat rem , cui advenit , determinatam esse in specie , & individuo, ut docet Doct. 2. dist. 3. quæst. 4. & quamdiu etiam esset tale principium cùm non sit diversa secundùm se in esse actuali , & possibili,si in hoc statu non facit multitudinem cathegorematicè infinitam , nec etiam faciet in illo .

7 Ex his colligitur , qualis sit potentialitas, quæ necessaria est ad infinitum syncathegorem. ut sic ; hæc enim non est necessariò talis , ut magnitudo , vel multitudo , quæ sic dicitur infinita partim debeat esse in actu , & partim in potentia , & secundum partes existentes sit finita , & solùm partes possibiles infinita: quamvis enim infinitum syncathegorem. in hoc sensu , præcipuo modo dici soleat in potentia , & in multis talis potentialitas sit essentialis , & necessaria , tamen absolutè loquendo , potest tale infinitum syncathegor. dari , quod habeat actu partes finitas in infinitum , cui tamen adhuc aliæ possint addi , & talis est multitudo partium contínui: potentialitas ergo , quæ constituit infinitum syncathegorem. ut sic , est indeterminatio illa accipiendi partem post partem in infinitum , hic enim est modus infinitatis ejus , ut supr. diximus cum Tromb. & capacitas , quam habet , ut possit adhuc augeri per majorem , & majorem accessum ad infinitatem , & per potentialitatem in hoc sensu præsertim distinguitur infinitum syncathegorem. a categor. nam indeterminatio illa accipiendi partem post partem , licèt sit propria infinitatis syncateg. potest tamen aliquo modo applicari etiam categ. fed capacitas augmenti nullo prorsus modo convenire potest categ. quia de ratione ejus est , quòd nihil extra illud remaneat spectans ad infinitatem , in illo gradu , & ordine , & sic potentialitas in hoc sensu remanet propria infiniti syncateg. cujuscumque , quia sivè à parte rei habeat determinatas partes , & finitas , sivè indeterminatas, & finitas in infinitum , adhuc tamen semper illi additio fieri potest , & ejus accessus ad infinitatem esset major , & major .

Ex his denique patet , quam benè infinitum illud , quod habet omnes suas partes in actu , & simul , & in tanta copia , ut nequeant esse plures , nec ullum prorsus possint suscipere incrementum , dicatur categorem. Alterum verò , quòd suas non habet partes in tanta copia , sed vel determinatas , vel indeterminatas , ita tamen , ut semper possit illi additio fieri aliarum , dictum sit syncathegorematicum , nam sicut apud Logicos terminus cathegorematicus dicitur ille , qui est absolutè significativus sine addito , syncategori verò cum addito undè nomen est terminus cathegorem. Adverbium syncategorem. ita infinitum primi generis recti ratione dicitur cathegorematicum , quia absolutè , & directè infinitum est , & sine ullo addito infinitatem attingit intrinsecè , undè nominaliter dicitur infinitum. At infinitum secundi generis recta ratione dicitur syncathegorematicum , quia si partes , quas actu includit , sunt finitæ , non dicitur infinitum , nisi considerando additionem ,

quæ

quæ semper, & semper sibi fieri potest, & si sunt infinitæ, adhuc talem additionem suscipere possunt, ex quo fit, quod tale infinitum non dicatur nominaliter tale, & in recto, sed solùm adverbialiter, & in obliquo finitum in infinitum.

8 In oppositum obiicitur 1. quòd Arist. definitio 3 Physicor. 63. tradita, quod sic *id, cujus semper est aliquid extra accipere*, conveniat etiam infinito categorematico. Tum quia Aristot. tradit definitionem infiniti ad desinendam definitionem positam ab antiquis, sed illi definiebant, vel infinitum categor. vel in communi ergo &c. alioquin incideret in fallaciam æquivocationis. Tum quia sivè infinitum sit syncategorematicum, sivè categorematicum dum acceptio sit successivè, semper manet aliquid accipiendum, ergo eadem indeterminatio utique convenit in sensu definitionis illius.

Resp. Arist. probare contra antiquos, non dari infinitum in actu, quod ipsi definiebant, sed solùm infinitum in potentia, quod ipsi definit opposito modo, quia habet oppositas conditiones, & in hoc sensu quærit destruere positionem, & definitionem antiquorum. Ad 2. patet ex dictis, quod indeterminatio illa acceptionis partis post partem est proprius modus infinitatis syncathegor. ut a cathegorematica distinguitur, & quando etiam talis indeterminatio posset quoque convenire infinito cathegoremat. tamen potentialitas illa ad incrementum importata per illud, quod extra infinitum semper remaneat aliquid accipiendum, quod ei potest addi, infinito cathegor. prorsus repugnat, & denique si daretur magnitudo cathegorem. infinita, acceptio in illa esset partium æqualium, qualismodo non est in continuo, ubi est tantum infinita acceptio proportionalium, & in illa partes essent determinatæ, tam quoad existentiam, quàm quoad tantitatem essent enim pars illæ ejusdem quantitatis, sed modo partes infinitæ in continuo, licèt sint determinatæ quoad existentiam, quatenus non sunt tantùm in potentia obiectiva, tamen sunt indeterminatæ quoad tantitatem, quia semper una includitur in alia.

Secundo obiicitur, probando, quòd hæc duo infinitorum genera non differant in extensione continua, vel discreta, sed tantum in modo essendi potentiali, vel actuali. Tum quia multitudo rerum possibilium secundum existentiam realem est infinita syncathegorematicè, & tamen quia in divino intellectu est tota simul objectivè, dicitur ibi cathegorematicè infinita, sed hæc multitudo in esse objectivo non est diversa ab ea, quæ est syncathegorematicè possibilis secundum existentiam realem ergo &c. Tum 2. quia in utroque infinito reperitur magnitudo, vel multitudo sine termino, ergo solùm differunt in modo essendi actuali, & potentiali. Tum 3. quia Arist. 3. Phys. à text. 56. distinguit infinita hujusmodi, quia unum est in actu, aliud in potentia, nec unquam meminit diversitatis secundum multitudinem, vel magnitudinem. Tum 4. quia si tota hominum multitudo possibilis poneretur in actu, non posset Deus alios producere homines, quia omnes possibiles supponuntur producti, ergo erit cathegorematicè infinita. Tum denique, quia talis multitudo tota in actu posita non est major infinito cathegorem, neque minor, quia caret ultimo, ergo est æqualis.

9 Resp. negando assumptum, nam etiam in esse objectivo talis multitudo est syncathegorematicè infinita, quia talis infinitas est tali multitudini essentialis, & intrinseca, esse vero objectivum est tantum extrinseca denominatio, quæ proindè illam variare non potest. Ad 2. utraque multitudo caret termino, sed non eodem modo, nam uni est intrinseca talis carentia, quia intrinsecè infinitatem attingit, alteri extrinseca, quia dicit potentiam ad actum numquam explebilem. Ad 3. Arist. distinguit infinitum syncathegorematicum a cathegorematico per potentiam, & actum, quia prorsus implicat, ut illud sit aliquando totum in actu, quia de ratione ejus est, ut semper aliquid extra illud remaneat addendum. Ad 4. ex illo impossibili, quod tota infinitas syncathegorematica ponatur simul in actu, sequitur hoc aliud impossibile, quod ei additio fieri nequeat, id enim habet necessariam connexionem cum illa hypothesi impossibili, adhuc tamen illa multitudo non esset cathegorematicè infinita, nec diceretur in suprema multitudine, quia repugnantia additionis non oritur ex ratione intrinseca ipsius multitudinis, sed ab extrinseco ex impossibilitate aliarum rerum producibilium, qua ratione etiam dicemus, creaturis cognitis additionem fieri non posse. Ad 5. licèt utraque multitudo careat ultimo, tamen syncathegorematica est minor altera, quia ipsa est finita infinitum, ideò sine ulla determinatione, quod sit tanta, vel tanta, sed altera multitudo est simpliciter infinita, & potest absolutè dici, quod sit in statu supremo.

ARTICULUS II.

De affectionibus, & attributis Infiniti.

10 VAria sunt attributa, quæ passim de Infinito promiscuè enunciari solent, non distinguendo, cui nam infinito conveniant, quæ ad majorem naturæ infiniti intelligentiam valdè juvabunt, si diligenter, & distinctè considerentur.

Primò igitur infinitum dicitur mensurari non posse, quod attributum utrique infinito convenit, & ratio est evidens, & communis ambobus, illud enim dicitur mensurari, quod determinatè cognoscitur, quantum sit, tantum nempè, & non majus, hoc autem de nullo infinito verificari potest, ut patet ex dictis supr. art. sed Averſa quæſt. 24. ſect. 2. inquit, infinitum esse immensurabile per mensuram finitam, sive successivè per repetitionem ejusdem mensuræ, & in hoc sensu, ait, intelligi debere, quod communiter dicitur, infinitum mensurari non posse. adhuc tamen contendit aliquo modo sub mensura cadere posse, & posse adæquatè mensurari per mensuram pariter infinitam, ut si data prius quadam multitudine infinita, illi comparetur alia multitudo infinita, & inveniatur illi æqualis, ac proportionata, & sic dicatur esse tanta, quanta est illa, ac pariter infinita. Sed hoc non bene dicitur, tum quia mensurare, propriè loquendo est in notitiam quantitatis ignotæ per alteram notiorem devenire, ut docet Scotus quolib. 13. M. & 2. dist. 2. quæstion. secund. G. unum vero infinitum non est notius alio, atque ideò pro mensura ad aliud dimetiendum assumi non potest; tum quia ut idem docet 2. dist. prima quæstion. 3. ad ultim. argument. æqualitas est affectio propria quantitatis finitæ, & unum infinitum non est æquale alteri positivè, & veluti per commensurationem, sed solùm dici potest æquale negativè per negationem excessus & defectus, verè igitur infinitum mensurari non potest.

Secundò dici solet infinitum totaliter pertransiri non posse, nec numerari, quo Arist. docuit 3. Physicor. 42. & ratio similiter est evidens, quia illud totum pertransitur, & numeratur, ad cujus ultimum pervenitur, sed hoc infinito repugnat, ergo, &c. & hoc attributum similiter convenit utrique infinito, quia utrumque caret ultimo. Solet in contrarium adduci, quod per motum totum continuum percurritur, in quo sunt partes infinitæ, & quod si mundus fuisset ab æterno, ut voluit Aristot. & plerique admittunt esse possibile, jam transisset nunc tempus infinitum. Sed ad primam difficultatem fit satis dispu. præced. in solution. argum. Zen. ad alteram vero vel ex ibidem dictis respondendum est, vel potius ex ea duci debet argumentum cum Scot. in 2. dist. 1. qu. 3. infra l. a probandum, non potuisse dari tempus æternum, quia non potest infinitus pertransiri, id quod infra tuebimur disp. 14. qu. 1. art. 2.

11 Tertiò infinitum dici solet ignotum, & cognosci non posse, idque docuit Aristotel. 1. Physicor. 35. & libr. 3. 65. & intelligi non posse perfectè, & adæquatè cognosci, cum semper aliud, & aliud remaneat cognoscendum, idque convenit utrique infinito; ut se patet; declarat autem hoc attributum Doctor 1. dist. 3. quæstion. 1. ad 3. princip. ubi ait, quod infinitum dicitur ignotum, non quia a nullo intellectu possit intelligi, quia intelligitur ab intellectu infinito, & fortè etiam ab intellectu animæ Christi, ut ipse docet 3. dist. 14. quæstion. 2. dicitur ergo infinitum cognosci non posse (ait Doctor) ab aliquo intellectum cognoscente ipsum secundùm modum suæ infinitatis, modus enim suæ infinitatis est accipiendo alterum post alterum, & intellectus, qui cognosceret hoc modo alterum post alterum, cognosceret semper aliquod finitum, & nunquam infinitum, & in hoc sensu dixit Arist. infinitum esse ignotum loc. cit. ut patet ex ejus discursu. Neque ab id dicitur infinitum pertansiri, quia transitus propriè successionem dicit. Sed dices, si infinitum secundùm modum suæ infinitatis non potest attingi, ergo ab intellectu divino cognoscetur per modum finiti. Resp. hoc totum posse, & debere concedi in eo sensu, quo dixit D. Aug. de Civ. lib. 7. c. 18. *quidquid scientia comprehenditur, scientis cognitione finitur*, quod dictum explicat Doct. 3. d. 14. quæst. 2. Fi. ita esse intelligendum, non quod absolutè finiatur, quia tunc Deus non comprehenderet se, sed finitur cognoscenti; quia respectu ejus se habet, ac si esset finitum, in hoc igitur sensu dicetur infinitum à Deo cognosci per modum finiti, non quod verè non cognoscatur, sed quia ita perfectè cognoscitur, ut in divina cognitione dicatur penitus finiri, quatenus nihil ejus remanet cognoscendum. Alia, quæ de infiniti cognoscibilitate desiderantur, videri possunt apud Can. & Samson. 3. Physicor. quæstion. 4. & Bargium prima distinction. 3. quæstion. 1. §. *Ad 3. dico &c.* in his enim, quæ nostri exactè pertractant, necnovæ difficultates in oppositum à Recentioribus excitantur, non est tempus conterendum.

12 Quartò dubitatur, an infinitum posset esse majus, vel minus, & id quamplures affirmant, nedum infinito syncathegorematico, sed etiam cathegorematico, ita docuisse videtur S. Thom. 3. par. quæstion. 10. artic. 3. Cajet. ibidem, Ferr. 3. Con. Gen. cap. 57. Masius 3. Phyl. disput. de Inf. section. 1. quæstion. 4. Ruvius ibidem tractat. 2. quæstion. 4. Hurtad. disp. 13. Physicsection. 2. §. 21. Arag. disput. 13. sect. part. Conplut. disp. 18. de Inf. quæst. 7. Fuentes 3. Physic. quæst. 3. diff. 2. artic. 2. & alii, quod probant evidenti ratione; nam si daretur actu infinitus numerus hominum, tunc plures forent oculi, quam homines plures digiti, quam oculi adhuc plures capilli, quam digiti, nam quivis homo duos habet oculos decem manuum digitos, & multo plures capillos. Nec respondere valet; majus, & minus esse affectiones proprias quantitatis finitæ cum Conimbr. 3. Physicor. capit. 8. quæstion. 2. articul. 4. Nam quicquid continet totum, quod continet aliud, & aliquid præter illud, est majus illo, sed numerus capillorum tot unitates includit, quot numerus hominum, & adhuc multos plures, ergo est major illo; quod argumentum, si non concludit, planè omnis via præeniditur ad probandum illam maximam, quod totum est majus sua parte, & enim demonstratione fundatur; unde nec rursus valet dicere eum eisdem, principium illud, quod omne totum est majus sua parte, est verum in rebus finitis, non infinitis, quia hoc est primum principium, quod in omnibus irrefragabilem habet veritatem, & eadem ratione, qua ejus veritas probatur in rebus finitis, probabitur quoque in infinitis.

Respondet proindè Greg. 1. d. 44. q. ult. art. 1. ad 2. majus posse simi dupliciter, propriè, & impropriè; illa multitudo est major alia propriè, quando continet tot unitates, quot illa, & adhuc plures; illa est major alia impropriè, cum continet tot, quot illa, sed non plures, licèt contineat aliquid aliud, primo modo totum est majus sua parte in rebus finitis, secundo modo tantum in infinitis, ita quoque Tat. 3. Phys. q. de infinito §. *Tertio sciendum, &c.* Sed hæc responsio seipsam destruit, quia si una multitudo tot continet unitates, quot alia, & adhuc multas alias, necessariò sequitur, quod plures contineat, quam illa; quia ex hoc solum deducitur, unam multitudinem continere plures partes, quam alia, quia tot continet, quot illa, & adhuc alias, implicat enim, aliquid includere omnes unitates alicujus multitudinis, & quasdam alias ab illis diversas, & non includere plures, nam illæ aliæ unitates necessariò addunt pluralitatem, quia pluralitas non est aliud, quam unitas pluries multiplicata. Respondet Gregor. pluralitatem dicere relationem inæqualitatis, quam non dicit ly aliud. Contra, hoc absolutè verum est, sed quando ly aliud additur aliis, tribuit toti utrumque includenti pluralitatem, & consequenter inæqualitatem.

13 Respondet proinde Vasq. 1. p. disp. 26. c. 3. quod licèt in infinitis non sit assignare majus, & minus, æquale, vel inæquale secundum proportionem, quæ tantum inveniatur in rebus finitis, quia tamen unum infinitum re vera continet aliqua, quæ in alio non continetur, poterit dici unum infinitum majus altero secundum inclusionem, non tamen secundum proportionem, & in eodem sensu etiam in infinito totum erit majus sua parte, non quidem secundum proportionem, quia utrumque erit infinitum, sed tantum secundum inclusionem. Sed hæc solutio nulla est, nam majoritas, & minoritas proportionis inseparabilis est à majoritate, & minoritate inclusionis, tam in rebus finitis, quàm infinitis, nam proportio est habitudo quantitatum inter se, æqualitas est species illius habitudinis rerum quantitatum inter se secundum negationem excessus, & defectus, inæqualitas verò est habitudo earundem secundum excessum, & defectum entitatis inclusæ, majus verò, minus, & æquale sunt extrema illarum relationum, jam verò ad has relationes impertinens est finitudo, & infinitudo, sufficit enim ut reperiatur excessus, & defectus entitatis inclusæ, vel eorum negatio, non enim sunt res finitæ majores, vel minores ratione extremitatum, quia illæ non sunt præcisè fundamentum relationis, sed ratione inclusæ entitatis, itaut eo ipso, quod unum plus entitatis includit, quam aliud, præciis etiam per impossibile terminis, necessariò sit majus illo.

Respondent, in infinitis non dari excessum, hic enim propriè tantum est in numero finito, quando enim per adæquatam numerationem v. gr. denarii pervenimus ad quinarium, qui ad denarium comparatur, ut dimidium ad duplum, & postea prosequimur numerando, immediatè post quinarium sequitur excessus dimidii, & ideò quia in multitudine infinita, vel magnitudine nunquam est pervenire ad dimidium, consequenter etiam ad excessum pervenire non potest, qui sequitur immediatè post illud, sed semper, & semper procedimus; unde in infinitis datur processus, non excessus; sed hæc responsio reiicitur ex dictis, quia inæqualitas est habitudo duarum quantitatum secundum excessum, & defectum entitatis inclusæ, sed multo plures unitates, & numeros includit multitudo infinita capillorum, quam hominum, ergo illa excedit istam, & sic verum est, unum totum aliud excedere, quando includit, quicquid includit illud, & etiam aliquid aliud, ut patet in exemplo denarii respectu quinarii allato in responsione, planè cum numerus capillorum tot includat unitates, quot numerus oculorum, & hominum infinitorum, consequenter excedit illos. Immò etiam poterit assignari dimidium, nam infra ostendemus infinitatem hominum esse dimidium infinitatis oculorum; qui sunt in duplo plures, & sic poterit etiam assignari excessus.

14 Dicendum tamen adhuc est, quod quamvis majus, & minus infinito syncathegorem. competere possit, tamen cathegor. prorsus repugnat; ita Scot. quol. 5. fub A. ubi docet, infinitum in actu non posse excedi, idem habet 1. d. 2. q. 2. §. *Quarta via &c.* & ad 2. princ. & 2. d. 1. q. 3. ad ult. arg. Mayron. 1. d. 43. q. 10. Bass. 2. d. 1. q. 5. can. optimè 3. Phyl. q. 3. art. 3. Conimbr. Averſa q. 24. sect. 2. & probatur; Tum quia ex dictis art. præc. infinitum in actu est illud, quo non est majus n. de Cœlo text. 130. ubi exponunt, non solum secundum existentiam, sed etiam secundum imaginationem, & ideò quia Deus est infinitum ens, dicitur ab Anselmo, quo majus excogitari non potest in entibus, ergo ab intrinseco repugnat infinito excedi ab alio in eo genere, in quo est infinitum. Tum quia infinitum in entitate dicitur esse illud, cui nihil entitatis deest eo modo, quo possibile est omnem entitatem haberi in aliquo uno, & hinc probant Theologi, Deum esse simpliciter, & in omni genere infinitum, quia ita omnia continet, ut nihil sit extra ipsum, ideò nihil sit, quod in eo eminenter non contineatur, & ideo dicitur habere omnem essendi plenitudinem, ergo à pari infinitum in quantitate continua, vel discreta erit illud, quod continet omnem hujusmodi quantitatem. Tum 3. ut arguit Canon. infinitum in actu, & infinitum in potentia debent per opposita definiri, sed infinitum in potentia definitur, cui aliquid deficit, & cujus semper est aliud, & aliud accipiendum, ergo infinitum in actu definietur per hoc, quod nihil sibi deficit in eo genere, in quo est infinitum, sed omni excesso aliquid deficit ergo &c. Tum 4. quod est imperfectum in aliquo genere, non est infinitum in eo genere, quia infinitum in aliquo genere dicitur, quod habet omne spectans ad illud tum in aliquo genere dicitur, quod habet omne spectans ad illud genus, unde perfectè, & infinitè calidum est illud, quod habet omnes gradus possibiles caloris, sed omne excessum in aliquo genere est imperfectum respectu ejus, à quo exceditur, ergo respectu ejus non est infinitum. Tum 5. quia eo ipso, quod aliquid exceditur, finitur, & terminatur; finitur enim ibi, ubi incipit ab alio excedi. Tum 6. quia in quantitate continua illa dicitur extensio infinita, quæ ulterius, & ulterius protenditur sine termino, ergo repugnat dari lineam infinitam, quæ non extendatur sicut altera, nam finiretur ibi, ubi incipit ab alia excedi, & esset tanta, & non major. Tum denique in quantitate discreta si unus numerus est alio minor, ergo hic non est tantus, quantus ille, nec tot unitates includit, quot ille, ergo erit tantus, & non major, tot unitates habebit, & non plures, ergo finitus erit, non infinitus.

Resp. auctores cit. pro altera sententia, hæc, & similia argumenta probare tantum, non posse dari unum infinitum majus alio formaliter, & in ratione infiniti, nam ratio infinitudinis in indivisibili consistit, scilicet in negatione termini, adhuc tamen stat posse unum infinitum esse majus altero, vel æquale materialiter, quantum scilicet ad res, ex quibus componitur, quia licèt non possit habere unum infinitum majorem rationem infinitudinis alio, potest tamen habere plures res, quibus conveniat infinitas, & in hoc sensu major est multitudo infinitorum Angelorum, & hominum, quàm Angelorum tantum.

15 Sed contra hanc doctrinam, quæ Recentioribus omnibus satis est familiaris, arguitur, quod in primis falsò innititur fundamento, quod infinitas sit una forma indivisibilis, & simplex, quod omnino dici non potest, cùm sit in subjecto divisibili; & deinde ipsa negatio finitatis extenditur ad extensionem rerum, quæ dicuntur infinitæ, unde infinitas erit quidem tota in tota multitudine, sed non tota in qualibet illius parte, v. g. in denario vel centenario. Deinde sicut numerus non est aliqua una forma ex natura rei distincta à rebus numeratis præsertim secundum istos, sed est aggregatio plurium unitatum, ita in proposito infinitum non erit nisi aggregatio quædam plurium unitatum, & ideò si unitates aggregatæ plus, & minus recipiunt, infinitum quoque formaliter erit majus, & minus. Nec dicere possunt, infinitatem dici formam indivisibilem, quia exigit aggregationem unitatum talis rationis, sicut quinarius forma dicitur indivisibilis quinque unitatum, quia in illis quinque fundatur collecti vè sumptis. Nequeunt hoc dicere, quia sequeretur, quod sicut ablata unitate à quinario destruitur quinarius, quia destruitur collectio, in qua fundabatur, sic etiam ablata qualibet unitate destrueretur infinitas. Denique solutio illa seipsam destruit, nam eo ipso, quod concedunt; unum infinitum posse alud excedere materialiter, cogunt dicere, quod etiam excedit formaliter, nam ratio formalis infinitudinis consistit in negatione termini, sed eo ipso quod unum infinitum exceditur ab alio, finitur, & terminatur, ut probatum est, desinit enim ibi, ubi incipit excedi, ergo &c.

Ex his concludendum est cum hac 2. sententia, infinito cathegorematico prorsus repugnare majus, & minus, & adhuc primæ sententiæ concedendum est, quod si daretur multitudo infinita hominum, major esse deberet infinitas oculorum, & adhuc major capillorum, nam ut inquit Suar. disp. 44. Met. sect. 5. n. 49. mens capere non potest, qua ratione singuli dies non sint pauciores, quam horæ, & tota collectio dierum non sit minor, quàm collectio horarum, cùm singulis unitatibus dierum respondeant viginti quatuor unitates horarum; recta igitur ratione ostendit prima sententia, unum infinitum cathegorematicum debere esse majus alio, (si daretur) recta item ratione ostendit 2. sententia, hoc prorsus repugnare, quare hæc erit una ratio implicantiæ evidenter demonstrans impossibilitatem talis infiniti.

16 Quòd autem infinitum syncatheg. possit recipere magis, & minus, Probat. Tum ex ratione ipsius infiniti syncateg. quæ est, quòd extra illud semper aliquid remaneat, quod sibi possit addi. Tum quia sub una specie multiplicari possunt individua in infinitum, & similiter sub altera specie, major autem est numerus individuorum possibilium sub utraque specie, quàm sub una tantum. Tum quia possunt à creatura produci plures, & plures effectus in infinitum, sed adhuc plures produci possunt à Deo, sicut major est potentia Dei, quam creaturæ, & tamen hæc omnia sunt syncategorematica infinita. Tum etiam admisso præsertim processu specierum in infinitum, quælibet creatura distat in infinitum à Deo, & tamen sub hac infinitate magis distant creaturæ imperfectiores, & minus distant perfectiores, sicut istæ magis accedunt ad divinam perfectionem, quàm illæ, ut colligitur ex Scoto 4. d. 1. quæst. 1. §. *Ratio secunda, &c.* Tum denique quia præced. disput. statuimus hac ratione plures partes proportionales & indivisibilia in Cœlo, quàm in grano milij, & tamen utrobique sunt syncathegorematica infinita.

Ratio autem, cur hoc infinitum sit capax majoritatis, & minoritatis, & quare rationes allatæ à 2. sententia concludant contra infinitum categ. non syncat. attenditur, ut notavit Amic. tract. 18. q.

qu. 3. dub. 5. concl. 8. ex diverso modo essendi utriusque infiniti, & ex diverso modo attingendi infinitatem, nam infinitum syncatheg. quia est potentiale, semper potest magis, & magis augeri, & quia non intrinsecè attingit infinitatem, sed extrinsecè tantum, ideò potest magis, & minus accedere ad infinitatem; Neque ex hoc, quòd multitudo una syncatheg. partium, v. g. circuli minoris exceditur a multitudine infinita proportionalium circuli majoris, sequitur, quòd habeat terminum intrinsecum, & possit in ea signari ultima pars, sed tantum habere terminum extrinsecum, quem non attingit, scilicet infinitatem, undè licèt secundum suas partes absolutè loquendo procedat ulteriùs, & ulteriùs sine termino, tamen secundum quid, & comparatione divisionis circuli majoris potest dici ulteriùs non progredi, hic tamen non ulterior progressus non tollit infinitatem syncateg. partium circuli minoris, quia benè concipi potest, divisionem utriusque circuli posse in infinitum protrahi, cum hoc tamen, quòd divisio majoris magis semper in progressu accedat ad infinitatem, quàm divisio minoris.

17 Complut. loc. cit. num. 85. conati sunt hanc doctrinam adhibere pro solut. difficultatis ejusdem contra infinitum categorematicum, in quo admittunt majus, & minus materialiter, dicentes, infinitum minus habere terminum extrinsecum in comparatione majoris, quatenus non pertingit ad habendam tantam materiam, quantam numerus major, non tamen ex tali minoritate sequi, quod habeat terminum intrinsecum, & possit in eo signari prima, aut ultima unitas, quod tali manifestant exemplo; si ut per impossibile daretur aliqua creatura infinitæ perfectionis essentialis intra latitudinem entis creati, tunc & si non haberet terminum intrinsecum in sua perfectione, haberet tamen pro termino extrinseco infinitam perfectionem Dei, quia quantumvis esset perfecta, nunquam pertingeret ad perfectionem Dei, & nihilominus talis creatura non ob id amitteret infinitatem in latitudine entis creati. Sed non leviter falluntur PP. isti, dum solutionem hanc, quæ satis est pro infinito syncategorematico, voluerunt quoque ad cathegorematicum extendere, nam est omnimoda disparitas; ideò enim solutio valeat ad tollendam difficultatem factam contra infinitum syncategorem, quia hoc non habet terminum intrinsecum, sed extrinsecum, scilicet infinitatem ipsam, sive magis, sive minus accedat ad eam, at infinitum categ. habet pro termino intrinseco infinitatem ipsam, undè omnia infinita hujus generis debent ex ista ratione formali æqualiter attingere infinitatem, nec in tali attingentia intrinseca potest admitti latitudo illa, quæ reperiri potest in extrinseca, unde & exemplum illud à Complut. allatum nobis inseruit, & non illis. Posset etiam ad uberiorem doctrinam solutionis allatæ dici, quòd tunc excessus infert terminationem, finem, & ultimum in re excessa, quando excellus ille inciperet a certa quantitate, & determinata parte excessi, quam in proposito assignare est prorsus impossibile, quia sicut non datur ultima pars ejus, ita non datur determinata pars, à qua incipiat excessus iste.

18 Quinto dubitatur, num infinito possit aliquid addi, vel detrahi, & quidem de infinito categ. in quantitate continua fatentur omnes, nihil posse addi, aut detrahi, qua parte infinitum est, benè tamen qua parte est finitum, undè si daretur linea hinc incipiens, & in infinitum tendens versùs Orientem, benè posset illi ex hac parte addi, vel detrahi, quia finita est, at non ex alia, qua in Orientem tendit in infinitum, quia ubi adderetur, vel detraheretur, ibi esset terminus, & finis totius lineæ, sic etiam si daretur corpus undequaque infinitum, non posset illi fieri additio, quia talis additio fieri non posset, nisi per unionem cum aliqua determinata parte, non enim fieri potest immediatè cum omnibus, & tunc illa pars determinata esset ultima, ultra quam corpus illud non protenderetur. Posset tamen Deus è medio illius corporis, aut lineæ ex utraque parte infinitæ auferre, quot voluerit partes, semper majores, & majores, nam partes illæ essent inter se independentes quo ad existentiam in corpore infinito, sicut sunt modò infinito, & detractis ab infinito quibuscunque partibus finitis, id, quod remaneret, semper infinitum esset, nam sicut continuum exhauriri non potest per ablationem partium proportionalium finitarum, quia partes proportionales ejus sunt infinitæ, ita neque infinitum corpus exhauriri potest per ablationem æqualium finitarum, quia partes æquales illius sunt infinitæ.

De infinito autem cathegorematico discreto absolutè fatentur posse augeri, & minui intra latitudinem infinitatis, nam si infiniti milites Hispani, & infiniti Galli bellum ineant, & Hispani mille Gallos occidant, minor remanet exercitus Gallorum Hispano, sed adhuc infinitus, quòd si loco occisorum alii mille Galli subrogentur, non utique mutant rationem infiniti numeri, cui adduntur, tamen intra limites, seu rationem infiniti constituunt majus, quam esset antea post prælium, sicut decem additi numero centenario, vel ab eodem detracti non tollunt rationem numeri finiti, tamen intra limites finiti constituunt majorem, vel minorem numerum.

19 Sed potius dicendum est, spectata naturè infiniti categor. non posse additionem, nec detractionem pati, sive fit continuum, sive discretum. Tum quia infinitum intra latitudinem infinitatis non potest suscipere magis, & minus, ergo nec augeri potest, ac minui, unde non valet assumpta paritas de multitudine finita, quæ suscepit magis, & minus intra latitudinem numeri finiti. Si dicatur, infinitum in additione non fieri majus, nec in detractione minus; præterquamquod hoc manifestè repugnat naturæ additionis, & detractionis, nam additio partium alicui toto illud auget, detractio minuit, tunc sequitur, totum non esse majus sua parte, ut discurrenti patebit. Tum quia hæc additio, vel detractio, aut fieret secundum partes finitas, vel etiam fieri posset per infinitas, additio neutro modo fieri potest, quia infinitum in aliqua specie includit omnes res possibiles in illa specie, & natura specifica adæquatur in illa infinitate, nam infinitum est, quo majus non solùm dari, sed nec etiam cogitari potest in eo genere, ut jam probatum est; & neutro etiam modo fieri potest detractio, non quidem secundum partes infinitas, adhuc aliis infinitis remanentibus, sic enim Deus posset creare infinitos homines, & singulos cum una rosa, & postea rosas ab omnibus auferre singulis adhuc remanentibus cum rosa, quod implicat: sed nec etiam talis detractio fieri potest per partes finitas, nam si ex infinitis hominibus productis posset Deus annihilare centum, vel mille, utique posset etiam eosdem reproducere, & addere infinitis, qui remanserant, undeeadem ratione poterat ab initio non creare illos centum, vel mille, sed postea, & illis infinitis antea creatis addere, quod est impossibile, nam probatum est, infinitum esse additionis incapax.

20 Resp. Aliqui, hæc argumenta probare tantum, fieri non posse additionem quantitati continuæ infinitæ, non tamen discretæ, quia totum continuum est unum simpliciter, undè si fieret additio, fieret toti per se primo, & cum hoc sit infinitum, fieret per se primò additio infinito totum verò discretum est simpliciter plura, & in eo sunt diversæ unitates, quæ sub diversa ratione componunt collectionem finitam, & infinitam, nam si omnes simul sumatur, componunt infinitam, si verò distributivè secundum aliquem numerum finitum, ut decem, centum, mille componunt finitam, undè cum additio in toto discreto fiat per se primò partibus, poterit totum suscipere additionem secundum aliquam collectionem partium finitam. Sed contra, quia in infinita collectione non sunt diversæ unitates, quæ fundant finitatem, & quæ fundant infinitatem, sed sunt omninò eædem, quæ secundum diversam rationem dicuntur componere collectionem finitam, & infinitam, ergo a parte rei si fit additio finitis, fiet etiam infinitis; & cum discreta quantitas non consistat, nisi in aggregatione plurium unitatum, planè ad variationem earum, debet ipsa quoque in se variari, immo cum ejus unitas non pendeat ex partibus suis distributivè, sed collectivè sumptis, destruetur una ex illis partibus detracta, & augebitur, una addita, ut patet in quacumque specie numeri finiti, talis enim est natura totius collectivi, ut per unius partis ablationem destruatur, quia pendet indivisibiliter à singulis.

Respond. Alii, duplicem esse posse infinitatem hominum v. gr. unam undequaque complectentem omnes prorsus homines possibles, & huic certum est, non posse addi alium hominem, alteram determinatam, quod unam seriem, & hanc constat totam secundum se esse sumptam, si tota est producta, quia illa series infinitatis non est capax aliorum hominum, sed si alii sunt producibiles, inchoant aliam infinitatem, sicut si numerus denarius esset ultimus numerus, quo non posset esse major, si fierent aliæ unitates, non cresceret numerus denarius, sed fieret alius numerus denarius, & in sententia Scoti tam producto summo calore, potest utique alter produci in æquali gradu, sed cum illo non essiciet calorem magis intensum, quia non est capax ulterioris intensionis & hæc fuit responsio Mayron. 1. d. 43. qu. 10. art. 2. ubi ait, producto infinito, posse adhuc produci infinities infinita, nec esse statum in una infinitate.

21 Sed contra. Tum quia ut supra demonstratum est ex Scot. quol. 5. de ratione infiniti cathegorematici ut sic, est, quod nihil sibi deficiat in eo genere, in quo est infinitum, unde infinitum in magnitudine est id, cui nihil deest magnitudinis, & infinita multitudo individuorum in aliqua specie est, quæ absorbet omnia individua possibilia sub illa in quacumque serie excogitabili, ut fusè probat Rubion. 1. d. 43. qu. 1. Tum quia non sunt compossibilia plura infinita formaliter in eodem genere infiniti, ut docet Arist. 3. Cœli 53. *impossibile est, ut unum infinitum sit extra aliud*, & Scot. quol. 5. alioquin in genere entis esse possent duo entia infinita, & duo Dii. Tum 3. quia vel sub eadem specie potest Deus tantam individuorum multitudinem producere, ut adæquetur latitudo illius speciei, vel non; si primum, ergo ultra illam infinitatem non erit alia possibilis; si secundum, vel id asseritur in hoc sensu, ut non tot individua possit producere, quia ad huc plura possit; & sic est relinquere infinitum cathegorematicum, & amplecti solum syncathegorematicum, vel si dicatur posse unam infinitatem cathegorematicam, & adhuc aliam, & aliam, & tunc deveniendum erit ad infinitem, qua non dabatur in una infinitate, & hoc est facere infinitates cathegorematicas esse quoque syncathegorematicè infinitas; sed melius est dicere, individua ipsa possibilia esse syncathegorematicè infinita, non autem infinitates cathegorimaticas eorum. Tum 4. quia si possibile essent plures series infinitatum cathegorimaticarum individuorum sub eadem specie, falsum est, quod una alteri addita non faceret majorem multitudinem, quia non est aliud multitudinem augeri, quam plures unitates includere, sed plures unitates essent sub duplici serie, quam sub una; unde non est ad rem exemplum de duobus caloribus in Summo ex Scoti doctrina allatum, quia ut illi faciant majorem intensionem deberent continuari, & in eodem subjecto recipi, quod necessarium non est ad multitudinem constitendam. Tum demum quia si plures tales infinitates essent possibiles, utique omnes istæ deberent in una sola infinitate includi, non enim dari potest multitudo semel infinita, sed necessario poni debet infinities infinita, cùm enim in ea non tantum poni debeant infinitæ unitates, sed etiam infiniti binarii, ternarii & sic de singulis numerorum speciebus, consequenter erunt in ea infinitæ unitatum infinitates, nam infiniti binarii exigunt duas unitatum infinitates, ternarii tres, & sic de aliis.

22 Ex his concludendum est cum hac 2. sententia, naturæ infiniti cathegorisivè in continua, sivè discreta quantitate ponatur, repugnare prorsus additionem, & detractionem, sicut repugnat magis, & minus, & adhuc primæ sententiæ concedendum est, quod si tale infinitum daretur, posset ei aliquid addi, vel detrahi, nam nulla videtur ratio, cur Deus ex infinitis hominibus productis possit aliquos annihilare remanentibus aliis, non enim majorem dependentiam habent partes inter se, ut componunt infinitum, ac ut componunt finitum, & ideò sicut quælibet pars multitudinis finitæ potest destrui remanente alia, idem dici poterit, ac debebit de partibus infinitis, & sicut potest Deus iterum reproducere illos homines, & addere infinitis, qui remanserant; sic poterat ab initio illos non creare; sed postea de novo addere; Quod si hæc duo inter se pugnare videantur, mirum esse non debet, quia hæc quoque est una ratio implicantiæ contra infinitum, quam expressit Doctor cit. 1. distinct. 2. qu. 2. ad 2. princ. dum ait, *Corpus infinitum si esset cum alio, fieret ex totum majus utroque ratione dimensionum, quia dimensiones alterius corporis essent alia à dimensionibus corporis infiniti, & ejusdem rationis cum eis, & ideò totum majus esset proper diversitatem dimensionum, & totum non majus, quia dimensio infinita non potest excedi.*

De infinito autem syncath. dicendum, esse capax tam detractionis, quam additionis, quod probatur; tum experientia, quia quodlibet continuum, quod constat ex partibus proportionalibus syncathegorematicè infinitis, crescere potest in infinitum per appositionem, & decrescere per divisionem, & subtractionem. Tum ex ratione talis infiniti, quod est talis naturæ, quod semper extra aliud aliquid remanet accipiendum, ergo semper est aliquid extra, quod potest addi imò cum suapte natura sit incompletum, semper est capax additionis, per quam affertur semper complementum majus, & accessus ad infinitatem. Tum tandem quia ut patet ex dictis, duplex esse potest infinitum syncathegorematicum, aliud partim in actu, & partim in potentia quoad existentiam, & hoc quantum ad partes existentes semper dicitur in potentia ad possibile, quæ sibi possunt addi, & ex tali potentia dicitur infinitum, quia quantum ad id, quod est in actu, est finitum; aliud verò, quod est in actu quo ad infinitas partes, seu finitas in infinitum, & hoc etiam dicitur esse in potentia ad alias adhuc partes, quæ sibi possent addi.

23 Sed dices, infinitum cathegor. potest additionem admittere, quia pars illa, secundum quam immediatè fieret additio, esset determinata, & consequenter ultima illius magnitudinis, vel multitudinis; ergo neque infinitum syncath. potest additionem admittere ea ratione, qua infinitum est. Respond. infinitum syncathegor. quod partim est in actu quoad partes finitas, & in potentia quoad infinitas, additionem sumere, ut finitum est, & ideo sic ei additio in parte determinata, & ultima; sed infinitum syncath. quod habet actu infinitas partes proportionales, potest infinitam perfectionem sumere, etiam quatenus infinitum, absque quod signetur ultima pars, cum enim hujusmodi partes non sint determinatæ, sed indeterminatæ quoad tanitatem, & una inclusa in alia, non potest unquam ultima pars signari, & immediata, cui fiat additio, quia nulla ibi est talis, & ideò additio sit per se primò toti, & secundario partibus, & quia totum est simpliciter finitum, ideò additio per se primo fit finito, & secundario infinito; hoc autem de infinito catheg. dici non potest, cum enim omnes suas partes haberet æquales, & determinatas, tam quoad existentiam quam quoad tantitatem, planè additio fieri non posset, nisi in parte determinata, quæ proindè esset ultima.

QUÆSTIO II.

An creari possit infinitum in essentia cathegorematicum, vel saltim syncathegorematicum.

24 Sensus quæsiti quoad 1. partem non est de infinitate essentiali in tota entis latitudine, infinitum enim in hoc sensu est quod absorbet omnem perfectionem possibilem in ratione entis, & talis est sola perfectio divina, quæ est incommunicabilis creaturæ, quia infinitas essentialis in tota entis latitudine inter cæteras perfectiones includit etiam independentiam, quæ cum creaturæ repugnet, necessario etiam talis infinitas illi repugnabit; sensus ergo quæsiti est de infinitate essentiali sub latitudine entis creati, ut notavit Basol. 1. d. 43. quæst. unic. art. 2. an scilicet possit dari creatura, quæ dicat perfectionem specificam infinitam, adhuc tamen à Deo dependentem, & hoc sivè in genere substantiæ, sivè accidentis, & quamvis communior opinio sit negans, non defuerunt tamen, qui oppositam sint tutati, & nuper eam amplexus est Averfa quæst. 43. sect. 8. & 9. ubi quamvis cum communi defendat, repugnare infinitum in intensione, extensione, & multitudine, admittit tamen esse possibile infinitum in perfectione essentiali, & specifica, quia hæc infinitudo non est per modum latitudinis intensivæ, vel extensivæ, sed indivisibiliter se habet, & impossibilitas infiniti rationabiliter argui non potest (inquit ipse) nisi ex latitudine illa intensiva, vel extensiva.

Quoad alteram quæsiti partem, quamvis communior opinio admittat de potentia Dei absoluta processum syncathegorematicum in speciebus, ita quòd quacunque data, adhuc potest Deus perfectiorem creare in infinitum, ita Suar. disput. 30. Met. Conimbr. 3. Physic. cap. 8. quæst. 3. art. 3. Complut. ibi dilput. 18. quæst. 3. Averfa citat. sect. 4. Amic. tractat. 18. quæst. 5. dub. 4. ex D. Bon. 1. d. 44. quæst. 1, & Mayron. 1. d. 43. quæst. 9. Oppolita tamen Sententia gravissimis viris visa est probabilis, Henr. quol. 8. Aureol. 1. d. 44. art. 4. Durand. ibi quæst. 2. Ocham quæst. un. Scot. 2. Met. quæst. 6. quod etiam significat 3. dist. 13. quæst. 1. unde Scotistæ communiter hanc defendunt, ut Scoti opinionem circa ea loca, & Vulpes tom. 2. 1. p. disp. 42. art. 2. Smisinch. tract. 3. dilput. 7. quæst. 5. Fuent. 3. Phyl. dist. 2. qu. 3. art. 5. & alii passim quod, & novissimè Ariag. defendit dilputat. 13. Phyl. sect. 3.

ARTICULUS I.

Resolvitur quæstio quoad infinitum cathegorematicum.

25 Dicendum est, dari non posse creaturam cathegorematicè infinitam quo ad gradum specificum. Concl. est communis, sed probationis difficilis; Scotistæ passim eam probare solent, quia talis creatura esset ens per essentiam, & non per participationem, quia haberet perfectionem essentialem sine termino, & cum tota plenitudine essendi, atque ita non esset creatura, sed Deus; ita P. Vulpes tom. 1. 1. p. dilputat. 13. art. ult. Faber. 1. dilput. 22. & 3. dilputat. 29. & 12. Met. dilputat. 12. ca. 2. Fuent. citat. ar. 1. & alii passim. Sed hæc ratio offendit tantum non posse creari infinitum secundum essentiam in tota latitudine entis, at hic est quæstio de infinito in latitudine entis creati, quod dependentiam non excludit, & malè ex infinitate entis creati in aliquo certo genere deducitur infinitas simpliciter, & in tota entis latitudine, ut docet Doctor 1. d. 8. q. 3. R. cujus ratio est, quia data creatura sit perfecta, adhuc exsecretur a Deo, & respectu Dei non esset infinita, sed tantum respectu creaturarum sub ipsa possibilium in infinitum, ut nota vit Canon. 3. Phy. qu. 3. art. 3. & Lichet. quol. 5. §. *Respondeo ad omnes obiectiones &c.* volvendo secum jam contra primum dictum, ubi docet, quòd aliud est loqui de infinito simpliciter, in quo ponitur omnis perfectio virtualiter, & eminenter, & aliud est loqui de infinito intensivè in genere, ut v. g. ratel albedo infinita infinitum primi generis excludit omnem imperfectionem, & independentiam, non autem infinitum secundi generis, unde 1. d. 8 quæst. 2. 6. *Sed negatur*, &c. ait idem Lichet. quod si daretur, subsistentia à limitata continens virtualiter, non tantum accidentia, sed etiam plures substantiæ species, adhuc ista foret in genere, & a Deo dependens, ut patet de Sole.

Thomistæ verò, ut Complut. cit. q. 2. probant, quia quicquid est sub aliquo genere, debet esse finitum secundum essentiam, nam essentia limitat naturam generis, & genus est potentiale ad illam, & cùm omne genus dividatur per differentias oppositas, quarum una excludit perfectionem alterius, necessario utraque debet esse determinatæ perfectionis in illo genere, & ideo repugnat aliquid esse sub genere, & habere infinitam perfectionem essentialem, qua ratione etiam utitur Fuent. loc. cit. quia Scotus etiam 1. d. 8. q. 3. hac ratione excludit Deum a genere, quia quicquid est in genere, est ens limitatum. Et confirmari posset hæc ratio ex eo, quod docet quol. 5. quod infinitum debet includere omnia in illo genere, in quo est infinitum, &c. ideò si daretur essentia infinita continens omnes perfectiones in aliquo genere, planè nulla alia prorsus possibili, foret species sub eo genere.

26 Sed hæc ratio non magis concludit, quam prima; tum quia incluso rei sub genere tollit tantum ab ea infinitatem in tota latitudine entis, quia excludit ab ea esse à se, esse actum purum, habere necessitatem essendi, & similia, non tamen excludit infinitatem essentialem in eo genere; & in hoc sensu procedunt rationes Scoti loc. cit. quibus probat, quod Deus non est in genere, quia tunc non esset a se actus purus, & summè necessarius, tum quia licèt differentia limitet naturam generis, & ut speciem distinctam ab aliis constituat sub eo, non tamen limitat naturam speciei, nisi ipsa differentia supponatur finita, sed si in eo genere esset infinitæ perfectionis, & virtualiter contineret differentias omnium specierum inferiorum, planè species ab ea constituta esset infinitæ perfectionis essentialis; tum etiam quia, & si differentiæ oppositæ sint incompossibiles, formaliter secundum proprias, & specificas rationes, tamen quod ambæ virtualiter continuantur in aliqua eminentiori differentia implicare non videtur; nam experimur, assensum, & dissensum conjungi non posse simul secundum proprias, & specificas rationes formaliter, & tamen virtualiter contineri in eadem potentia intellectiva; tum denique quia falsum est, infinitatem unius speciei ablatarum fore existentiam, & possibilitatem aliarum sub eodem genere; videmus enim animam rationalem virtualiter continere animas inferiores, quarum tamen existentiam non impedit. Deus est infinitus in ratione entis, nec tamen aliorum entium possibilitatem impedit, & existentiam.

Alii possibilitatem talis creaturæ ex eo probant, quòd data tali creatura perfectionis infinitæ, hæc naturaliter videret Deum esse ea